

Stockholms
stad

Årsrapport 2019

Funktionshinderinspektörer

stockholm.se

Årsrapport 2019

Funktionshinderinspektörer

Dnr: 3.4.2-282/2019

Utgivningsdatum: Februari 2020

Utgivare: Socialförvaltningen Avdelningen för stadsövergripande sociala frågor

Kontaktperson: Lotta Hedstad och Carina Gillgren

Sammanfattning

Under 2019 har funktionshinderinspektörerna granskat handläggningen av insatser till personer i åldern 18 till 30 år inom socialpsykiatri och granskat insatsen stödboende inom samma verksamhetsområde. Föregående års granskningar av boendestöd och hemtjänst till vuxna med minderåriga barn har följts upp.

Granskningen av myndighetsutövningen inom socialpsykiatri visar att löpande journalföring behöver säkerställas i handläggningen. I majoriteten av de granskade ärendena i stödboende finns löpande dokumentation så att genomförandet av insatsen går att följa. Det är ett genomgående utvecklingsområde att säkerställa att upprättade genomförandeplaner följer beställningens aktiviteter och delmål samt överensstämmer med stadens anvisningar.

Kvinnor med funktionsnedsättning är i högre grad utsatta för våld än andra kvinnor. I samband med utredning av den enskildes situation är det av vikt att frågor om våld och våldsutsatthet adresseras. Barnrättsperspektivet i handläggningen av ärenden som rör vuxna behöver stärkas och information och stöd till anhöriga är ett generellt utvecklingsområde inom hela verksamhetsområdet socialpsykiatri.

Personer med funktionsnedsättning förvärvsarbetar i lägre utsträckning än personer utan funktionsnedsättning och det är mer utmärkande bland kvinnor. Sammantaget visar årets granskningar att få personer deltar i biståndsbedömd sysselsättning.

Funktionshinderinspektörerna vill betona vikten av att personer som har en diagnos som omfattas av LSS får information om sina rättigheter oavsett vilken enhet som handlägger ärendet.

Granskningen av stödboende visar även att verksamhetsuppföljningar inte alltid görs. Varje nämnd ansvarar för att följa upp de egna verksamheterna. I ansvaret ingår uppföljning gentemot uppdragsbeskrivningen för insatsen.

Funktionshinderinspektörerna vill utifrån årets granskningsresultat betona vikten av att upprätta en långsiktig planering när olika boendeinsatser beviljas. Oavsett om personen i nära framtid ska flytta vidare till en annan boendeform eller inte är det av vikt att planeringen är nedtecknad och känd av den enskilde.

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	5
Granskningar under 2019	7
Helhetssyn och samordning – stödet till enskilda 18 till 30 år aktuella inom socialpsykiatri	7
Delaktighet och självbestämmande – granskning av insatsen stödboende inom socialpsykiatri	8
Analys	9
Självbestämmande och integritet	9
Helhetssyn och samordning	10
Tillgänglighet.....	12
Trygghet och säkerhet.....	12
Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet	13
Uppföljning av tidigare granskningar	14
Slutord	17
Planering 2020	18

Inledning

Stockholms stads funktionshinderinspektörer har till uppgift att utifrån kommunstyrelsens instruktioner granska kvaliteten i biståndsbedömda insatser som ges till personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL) och lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Arbetet utgår från lagstiftning, förordningar och föreskrifter liksom stadens riktlinjer inom området. Granskningar genomförs utifrån en framtagen granskningsmodell som bygger på de kvalitetskriterier Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner (SKR) tagit fram.¹ Uppdraget har ett generellt brukarperspektiv. Kontakter med brukargrupper sker kontinuerligt för att ta del av olika målgruppers angelägna frågor. I samband med granskningarna görs en genomgång av hur de interna processerna fungerar genom att ta del av rutiner och policydokument utöver granskning av akter. Bevakning av likställigheten över staden samt spridning av goda exempel hämtade från de granskade verksamheterna är en viktig del av granskningarna i syfte att stimulera verksamheternas utvecklings- och kvalitetsarbete. Jämställdhet mellan könen och barnperspektiv ska i möjligaste mån belysas och lyftas fram.

Resultat av genomförd granskning återförs till medarbetare och chefer i dialogform innan granskningsrapport lämnas till socialnämnden och stadsdelsnämnderna. Granskningsresultatet delges även funktionshinderråd i berörda stadsdelsförvaltningar. En årsrapport avges till socialnämnden och kommunstyrelsen och dess råd för funktionshinderfrågor.

Socialstyrelsen definierar i SOSFS 2011:9 att kvalitet innebär att en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten enligt lagar och andra föreskrifter inom hälso- och sjukvård, socialtjänst och stöd och service till vissa funktionshindrade och beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter.²

I både LSS och SoL finns kvalitetsparagrafer. Av 6 § LSS framgår:

”Verksamheten enligt denna lag skall vara av god kvalitet och bedrivs i samarbete med andra berörda samhällsorgan och myndigheter. Verksamheten skall vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde skall i

¹ <http://www.socialstyrelsen.se/indikatorer/godvardochomsorgsocialtjansten>

² SOSFS 2011:9 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, Socialstyrelsen 2011.

största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges. Kvaliteten i verksamheten skall systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. För verksamheten enligt denna lag skall det finnas den personal som behövs för att ett gott stöd och en god service och omvårdnad skall kunna ges.”

I 3 kap 3 § SoL framgår:

”Insatser inom socialtjänsten skall vara av god kvalitet. För utförande av uppgifter inom socialtjänsten skall det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten i verksamheten skall systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.”

Socialtjänsten styrs av lagstiftning och nationella styrdokument. Som komplement till dessa behövs områden som knyter an till lagstiftningen. God kvalitet inom socialtjänsten kräver en samsyn och för att uppnå det är definitioner nödvändiga. Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner har arbetat fram definitioner på sex kvalitetsområden:

- **Trygghet och säkerhet**
Trygg och säker innebär att stöd och insatser utförs enligt gällande regelverk. De är förutsägbara och det finns möjlighet till insyn. Risk för kränkning, försummelse, fysisk eller psykisk skada förhindras genom förebyggande arbete.
- **Självbestämmande och integritet**
Självbestämmande och integritet innebär att den enskilde är delaktig, har inflytande och ges möjlighet till egna val.
- **Tillgänglighet**
Tillgänglig innebär att det är lätt att få kontakt med socialtjänsten och vid behov få del av stöd och insatser inom rimlig tid. Information och kommunikation är begriplig och anpassad efter olika grupper och individers behov. Kommunikationen mellan den enskilde och professionen präglas av ömsesidighet och dialog. Verksamheterna är fysiskt tillgängliga.
- **Helhetssyn och samordning**
Helhetssyn utgår från den enskildes samlade livssituation. Då den enskilde har behov av stöd och insatser som bedrivs inom olika verksamheter eller av olika utförare och professioner är dessa samordnade. Det finns en tydlig ansvarsfördelning och stöd och insatser präglas av kontinuitet.
- **Kunskapsbaserad verksamhet**

Kunskapsbaserad innebär att tjänsterna utförs i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Den enskildes erfarenheter tas till vara.

- **Effektivitet**

Effektivitet innebär att resurserna utnyttjas på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål för verksamheten.³

Granskningar under 2019

Under 2019 har funktionshinderinspektörerna genomfört två kvalitetsgranskningar inom verksamhetsområdet socialpsykiatri. Granskningarna har redovisats i två rapporter under året, Helhetssyn och samordning – stödet till enskilda 18 till 30 år aktuella inom socialpsykiatri (dnr 3.4.2-587/2018) och Delaktighet och självbestämmande – granskning av insatsen stödboende inom socialpsykiatri (dnr 3.4.2-227/2019).

Helhetssyn och samordning – stödet till enskilda 18 till 30 år aktuella inom socialpsykiatri

Granskningen omfattar stadsdelsförvaltningarna Farsta, Norrmalm och Spånga-Tensta samt Enheten för hemlösa vid socialförvaltningen. Samtliga aktuella ärenden i målgruppen personer 18 till 30 år aktuella inom socialpsykiatri har granskats. Senaste ansökan, utredning, beslut, beställning, genomförandeplan och journalanteckningar (inom myndighetsutövning) har granskats i digital personakt i stadens ärendesystem Paraplyet. Granskningen omfattar totalt 83 personakter, 41 kvinnor och 42 män, vilket motsvarar 49 procent kvinnor och 51 procent män i åldern 18 till 30 år.

Granskningen har ett jämställdhetsperspektiv genom att den statistik som presenteras är könsuppdelad för att på så sätt kunna hitta eventuella omotiverade skillnader mellan kvinnor och män. Kvinnor utgjorde hälften av de granskade ärendena vilket är en mindre skillnad från stadens sammantagna statistik för målgruppen. Där utgör kvinnor 55 procent av de personer som är aktuella inom verksamhetsområdet socialpsykiatri i åldern 20 till 64 år.⁴ På grund av det begränsade urvalet och den jämna könsfördelningen mellan kvinnor och män i granskningen kan inte slutsatser dras att det finns skillnader mellan könen i handläggningen.

³ <http://www.socialstyrelsen.se/indikatorer/godvardochomsorgisocialtjansten>

⁴ *Socialtjänstrapport 2018, En beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad*, dnr 3.1.1-405/2018, socialförvaltningen 2019.

Granskningen visar att diagnosen ADHD/ADD är vanlig i målgruppen, 52 procent av personerna har sådan diagnos och skillnaderna mellan könen är liten. Totalt hade 30 personer diagnoserna autism, Asperger eller utvecklingsstörning vilket innebär att de har en LSS-tillhörighet. Av dessa personer var 11 kvinnor och 19 män.

DUR-utredningar finns i 75 procent av ärendena. Av dessa hade 50 procent av kvinnorna och 55 procent av männen fått fråga om våld. Tio personer är förälder till ett eller fler minderåriga barn.

I de flesta ärendena saknas dokumentation om att den enskilde informerats om sysselsättning eller om möjlighet till stöd genom Alfas verksamheter. Fjorton personer har biståndsbedömd sysselsättning och uppgift om samverkan med Arbetsförmedlingen finns i fyra ärenden.

Delaktighet och självbestämmande – granskning av insatsen stödboende inom socialpsykiatri

Granskningen omfattar fyra stödboenden inom lagen om valfrihet (LOV) inom socialpsykiatri, Långskeppets socialpsykiatriska boende i Bromma stadsdelsförvaltning, Säteritakets stödboende i Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning, Havskattens stödboende i Älvsjö stadsdelsförvaltning och Hammarby sjöstads stödboende i Södermalms stadsdelsförvaltning. Dokumentationen i stadens utförardokumentationssystem Parasol i form av senaste beställning, genomförandeplan samt journalanteckningar (daganteckningar) har granskats för perioden september 2018 till och med augusti 2019.

Granskningen omfattar totalt 31 personakter, 11 kvinnor och 20 män vilket motsvarar 35 procent kvinnor och 65 procent män. Av antalet personer som var beviljade insatsen stödboende under 2018 utgjorde kvinnor 36 procent.⁵ Även personer över 65 år ingår i granskningen då de enligt kvarboendepincipen kan bo kvar i lägenhet på stödboende även om handläggningen av insatsen sker genom äldreomsorgen.

Granskningen har ett jämställdhetsperspektiv genom att övergripande granskningsresultat där det varit möjligt redovisas utifrån kön. Då urvalet är begränsat har det inte varit möjligt att dra slutsatser att det finns skillnader mellan könen i de granskade ärendena.

⁵ Ibid.

I majoriteten av ärendena finns löpande daganteckningar dokumenterade. Det finns aktuella genomförandeplaner i nära samtliga granskade ärenden. Dock överensstämmer endast sex av genomförandeplanerna med beställningen från biståndsbedömaren. Granskningen visar att planering inför inflytt till lägenhet i stödboende är ett riskområde där det finns utvecklingsbehov för att säkerställa att insatsen fungerar så väl som möjligt för den enskilde.

Målgruppen som bor i stödboende varierar stort i både spridning i ålder och i stödbehov. Tillgången till personal varierar mellan de granskade verksamheterna, om stöd kan ges kvällstid och helg och inte bara under kontorstid på vardagar.

Få personer i granskningen deltar i biståndsbedömd sysselsättning eller besöker träfflokal. Fokus på aktivitet utifrån ett hälsoperspektiv är ett område att arbeta vidare med.

Analys

I avsnittet följer en sammanfattande analys av ett antal av årets granskningsresultat utifrån kvalitetsområdena självbestämmande och integritet, helhetssyn och samordning, tillgänglighet, trygghet och säkerhet samt kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet.

Självbestämmande och integritet

I årets granskningar har vikten av en god planering betonats. I samband med att den enskilde erbjuds en ledig lägenhet i stödboende är det biståndsbedömaren ansvar att säkerställa att den enskilde har ekonomiska förutsättningar att ta lägenheten i besittning. Det gäller både för inköp av mat och möbler. Rutinmässiga uppstartsmöten inför inflytt där information utbyts är en bra grund för att skapa en samsyn och tydliggöra vem som gör vad. Att ha avstämningsmöten en tid efter inflytt är ett ytterligare sätt att kunna åtgärda om det är något som inte fungerar för den enskilde i stödboendet.

För personer som beviljas en försöks- eller träningslägenhet behöver det finnas en aktuell planering som omfattar både ekonomi och en plan för sysselsättning eller arbete. Den enskilde ska ha ekonomiska möjligheter att på sikt kunna ta över kontraktet på bostaden.

Funktionshinderinspektörerna vill utifrån årets granskningsresultat betona vikten av långsiktiga planeringar när olika boendeinsatser beviljas. Oavsett om personen i nära framtid ska flytta vidare till en annan boendeform eller inte är det av vikt att planeringen är nedtecknad och känd av den enskilde. En planering som innebär att det i nuläget inte är aktuellt med flytt till en annan boendeform är också en planering. Tydligheten gentemot den enskilde kan bidra till att minska oro och osäkerhet inför uppföljningar av biståndsbeslut och därmed även skapa en bättre grund för dessa möten.

I samband med utredning av den enskildes situation är det av vikt att frågor om våld och våldsutsatthet adresseras. Granskningen av myndighetsutövning visar att livsområdet som omfattar frågor om våld och våldsutsatthet återkommande bedöms som inte aktuellt. Det finns en risk med att frågan om våld inte anses relevant och därför väljs bort. Om den enskilde inte vill svara på vissa frågor ska det framgå att så är fallet. Forskning visar att fler personer med funktionsnedsättning är utsatta för våld eller hot om våld i jämförelse med befolkningen i övrigt. Kvinnor med funktionsnedsättning är i högre grad utsatta för våld än andra kvinnor.

Helhetssyn och samordning

Granskningen av myndighetsutövningen visar att tio personer är förälder till ett eller flera minderåriga barn. Det är av stor vikt att det framgår av dokumentationen om den enskilde har barn eller inte. Genomgående saknas information om barnets situation, hur barnet påverkas av den vuxens situation och behov av stöd samt om stöd och information givits till barnet för egen del. I dokumentationen framgår det inte om barnet blivit tillfrågad huruvida en insats som utförs i hemmet för den vuxnes del påverkar dem. Det är viktigt att beakta och utforma insatser utifrån ett barnrättsperspektiv i alla vuxenärenden. Barnrättsperspektivet i handläggningen av ärenden som rör vuxna behöver stärkas.

Årets granskningar visar en variation i dokumentationen av uppgifter om enskildas anhöriga. Det finns goda exempel på att information givits och dokumenterats i utredningar och i utförardokumentationen. Inom socialpsykiatrins målgrupp saknar många personer nätverk men det är relevant att ställa frågor och ta reda på mer om den enskildes situation och ge information om vilket stöd som finns att tillgå för anhöriga. Information och stöd till anhöriga är ett generellt utvecklingsområde inom hela verksamhetsområdet socialpsykiatri.

Agenda 2030 innebär att alla 193 medlemsländer i FN har förbundit sig att arbeta gemensamt för att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Agendan innehåller 17 mål och 169 delmål som kallas de globala målen. Syftet med målen är att till år 2030 utrota extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa samt att lösa klimatkrisen. Mål 8 i Agenda 2030 handlar om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt och beskriver hur medlemsländerna ska verka för en inkluderande och långsiktig hållbar ekonomisk tillväxt, full av produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. Delmål 8.5 beskriver att senast 2030 uppnå full sysselsättning och anständiga arbetsvillkor för alla, det vill säga även för personer med funktionsnedsättning.⁶

Personer med funktionsnedsättning förvärvsarbetar i lägre utsträckning än personer utan funktionsnedsättning och det är mer utmärkande bland kvinnor. Personer med funktionsnedsättning deltar i färre sociala aktiviteter och uppger i högre utsträckning att de har låg inkomst och saknar ekonomiska marginaler. För kvinnor med funktionsnedsättning beskrivs genomgående sämre levnadsvillkor än för män med funktionsnedsättning.⁷

Sammantaget visar årets granskningar att få personer deltar i biståndsbedömd sysselsättning. Dokumentation av att enskilda har fått information om Alfa och vilket stöd de kan erbjuda finns i ett fåtal ärenden. Personer i behov av stöd har möjlighet att få tillgång till en sysselsättning som arbetar med rekommenderade och evidensbaserade metoder. Öppen verksamhet och träfflokal kan inte ersätta en arbetsinriktad sysselsättning för en person som önskar få stöd i att komma ut i arbetslivet. En arbetsinriktad sysselsättning för målgruppen bidrar till återhämtning och delaktighet i samhällslivet. Färre personer beviljas sysselsättning inom socialpsykiatri. Det är ändå rimligt att anta att det finns personer som har behov av det specifika stöd som går att få genom insatsen och som inte kan tillgodogöra sig andra arbetsmarknadsinsatser om kraven är för höga.

⁶ *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling*, Regeringskansliet 2019.

⁷ *Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige? Utvecklingen under perioden 1985–2014*, Folkhälsomyndigheten, 2018 och *Utvärdering och analys av funktionshinderspolitiken 2011–2016*, Myndigheten för delaktighet, 2016.

Tillgänglighet

Granskningarna visar att personer som har diagnoser som omfattas av LSS återfinns inom socialpsykiatri. I några förvaltningar i staden innebär organisationen att personer med högfungerande autism såsom Asperger handläggs inom socialpsykiatri då det bedömts som lämpligast utifrån den enskildes stödbehov. Av de 30 personer där handläggningen av insatser sker inom socialpsykiatri återfinns ingen dokumentation om att den enskilde har fått information om rättigheter och insatser enligt LSS. Granskningen av stödboende visar att det bor två personer med diagnos som omfattas av LSS i socialpsykiatriskt stödboende. I de ärendena skedde handläggningen på beställarenhet för funktionsnedsättning.

Kommunen har en serviceskyldighet som omfattar att lämna upplysningar, vägledning och råd till enskilda. Hjälpen ska ges så att den enskilde kan tillvarata sina intressen och lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet (Förvaltningslagen 6 §). Funktionshinderinspektörerna vill betona vikten av att personer som har en diagnos som omfattas av LSS får information om sina rättigheter oavsett vilken enhet som handlägger ärendet. Det i sin tur ställer krav på kunskap om LSS hos medarbetare som främst handlägger insatser enligt socialtjänstlagen.

Trygghet och säkerhet

Av dokumentationen hos socialtjänsten ska man kunna följa handläggningen av ärenden som rör enskilda vilket framgår av 11 kap 5 § socialtjänstlagen. Dokumentationen ska innehålla uppgifter om genomförandet av insatser, bedömningar som ligger till grund för åtgärder, faktiska omständigheter och händelser av betydelse. För att dokumentationsskyldigheten ska fylla sitt syfte krävs att dokumentationen innehåller tillräcklig, väsentlig och korrekt information.

Granskningen av myndighetsutövningen inom socialpsykiatri visar att löpande journalföring behöver säkerställas i handläggningen. I flera ärenden är journalföringen knapphändig eller saknas helt och det gör det svårt att följa ärendet över tid. Granskningen visar även exempel på relevant, tillräcklig och aktuell journalföring. I samtliga verksamheter behöver det säkerställas att löpande journalföring sker i alla ärenden och att det inte är stora variationer mellan handläggare kring när och hur journalföringen hanteras.

Även granskningen av utförare visar på en variation med i vissa fall få och kortfattade daganteckningar. I majoriteten av de granskade

ärendena finns dock löpande dokumentation så att genomförandet av insatsen stödboende går att följa. Det finns aktuella genomförandeplaner i nära samtliga granskade ärenden men endast sex av dem överensstämmer med beställningen. Den vanligaste ändringen är att aktiviteter och delmål som biståndsbedömaren skrivit i beställningen ändrats och bytts ut. I de fall där den enskildes behov är andra än vad som framgår i beställningen är det att rekommendera att en kontakt tas med biståndsbedömaren kring att uppdatera beställningen utifrån aktuell situation. Dialogen mellan biståndsbedömaren och utförare är av stor vikt för säkerställa att insatsens innehåll överensstämmer med den enskildes behov och att förväntningarna på utfall är baserade på rätt grunder. Det är ett genomgående utvecklingsområde att säkerställa att upprättade genomförandeplaner följer beställningens aktiviteter och delmål samt överensstämmer med stadens anvisningar.

Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

I majoriteten av verksamheterna erbjuds medarbetarna extern handledning. Det är ett forum för att nå en samsyn kring metoder och arbetssätt likväl som att diskutera och få andra perspektiv på frågor som upplevs som svåra i personalgruppen. Ärendedragningar inför biståndsbeslut innebär ett lärande för hela arbetsgruppen och inte bara för nyanställda. Om ärendedragning av olika anledningar istället endast sker enskilt blir det inte ett lärande för alla. Funktionshinderinspektörerna anser att ärendedragning i grupp är att föredra då det blir en kompetenssäkring för hela arbetsgruppen och en garant för att kompetens finns bland alla medarbetare.

Uppdragsbeskrivningen för stödboende inom socialpsykiatri syftar till att säkerställa en likvärdighet i stöd och innehåll i insatsen. Granskningen visar att följsamheten gentemot uppdragsbeskrivningen varierar. Det måste vara en enhetlighet i vad insatsen stödboende innehåller. Det ska inte förekomma stora skillnader i när och hur mycket stöd som ges. Enskilda och deras företrädare såväl som biståndsbedömaren ska kunna vara trygga i vetskapen om vad insatsen innehåller. Granskningen av stödboende visar även att verksamhetsuppföljningar inte alltid görs. Varje nämnd ansvarar för att följa upp de egna verksamheterna. I ansvaret ingår uppföljning gentemot uppdragsbeskrivningen för insatsen.

För att dra nytta av granskningsresultaten på bästa sätt anser funktionshinderinspektörerna att det är av största vikt att så många chefer som möjligt närvarar när granskningsresultaten redovisas muntligen. Ett syfte med att resultaten redovisas muntligen är att det ges möjlighet till reflektion och diskussion. Vid dessa tillfällen har

det under året varierat kring huruvida chefer har prioriterat att komma på de inbjudna återkopplingstillfällena.

Uppföljning av tidigare granskningar

Funktionshinderinspektörerna gör en uppföljning i berörd verksamhet cirka sex månader efter genomförd granskning. Uppföljningen ger tillfälle till utvärdering och reflektion för såväl berörd verksamhet som för inspektörer. I denna årsrapport redovisas de uppföljningar som genomförts under 2019 och avser de granskningar som genomfördes under 2018. Uppföljningarna under 2019 har gjorts genom att inhämta skriftliga underlag från respektive verksamhet.

Granskning på tema självbestämmande och inflytande vid insatsen boendestöd genomfördes våren 2018 vid beställarenheterna funktionsnedsättning och socialpsykiatri i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Kungsholmen och Skarpnäck. Granskningen omfattade sex boendestödsutförare, Sympati boendestöd AB, Mira – stöd och behandling AB, Omsorgshuset i Stockholm AB, Bra Liv Sverige AB samt kommunala verksamheterna Boendestödet i Bromma och Boendestöd Kungsholmen.⁸

Vuxenenhetens socialpsykiatri och funktionsnedsättning i Skarpnäcks stadsdelsförvaltning har under året gemensamt genomfört en workshop för att diskutera granskningsresultatet. Flera förändringar har genomförts både inom vuxenenheten och inom familjeenheten sedan granskningen genomfördes. Inom Vuxenenheten har cirka 60 ärenden överförts från att handläggas inom funktionsnedsättning till att endast handläggas av socialpsykiatrin. Detta har inneburit att socialpsykiatrin fått ansvar för gruppen med högfungerande autism. Inom familjeenheten har arbetet med att införliva det familjeorienterade arbetet och att öka barnrättsperspektivet intensifierats sedan granskningen. Ett arbete med att stärka barnrättsperspektivet inom hela socialtjänsten i förvaltningen har bedrivits sedan hösten 2018. Detta har bland annat resulterat i att en grupp har bildats på medarbetarnas initiativ för att öva på att göra barnkonsekvensanalyser. Vuxenenheten kommer vidare ha fortsatta regelbundna träffar med utförare av boendestöd för att utveckla samverkan.

⁸ *Självbestämmande och inflytande - kvalitetsgranskning av boendestöd, Bromma, Kungsholmen och Skarpnäck stadsdelsnämnder. Funktionshinderinspektörer 2018, dnr 3.4.2-723/2017, socialförvaltningen 2018.*

Enheten för funktionsnedsättning i Kungsholmens stadsdelsförvaltning har fortsatt att arbeta med fokus på att tydliggöra beställningar till utförare. Vidare har de arbetat med att göra den enskilde delaktig i planeringen av hur insatsen ska utföras och att använda sig av målformuleringar. Planer finns på att samarbeta med socialpsykiatrins handläggare för att få stöd i hur mål och utformning av beställningar kan förbättras. Arbeta pågår även med att kontrollera att genomförandeplanerna följer beställningen. Enheten har funderat kring att även göra fler uppföljningar under pågående beslutstid bland annat genom att utförarna regelbundet återkopplar till handläggaren hur det går samt att de ställer högre krav på utförarna att höra av sig till handläggaren när det är svårt att jobba efter den beställning som finns. Arbeta pågår även med att dokumentera när uppföljningar har genomförts då de inte kände igen sig i den information som framkom i granskningsresultatet gällande att handläggarna inte träffar den enskilde i samband med uppföljning av beslut. Vid uppföljningen framkommer det även att enheten anser att det var för mycket fokus på boendestödsutförarna i rapporten.

Vuxenenhetens socialpsykiatri i Kungsholmens stadsdelsförvaltning arbetar med att säkerställa att uppföljningsdelen i DUR-statistiken används lika på enheten. Planer finns även på att utarbeta en broschyr till den enskilde för att tydliggöra möjligheten att välja utförare samt förklara mer hur utredningsprocessen går till. Enheten framför att de saknade de enskildas synpunkter i rapporten. De framför också att dialogmötet som genomfördes med handläggare inom både funktionsnedsättning och socialpsykiatri gemensamt hade varit bättre att ha separat med respektive arbetsgrupp för att inte enskilda medarbetas synpunkter får spegla hela gruppen.

Biståndsenheten för personer med funktionsnedsättning i Bromma stadsdelsförvaltning har efter granskningen arbetat med mer regelbundna uppföljningar och att säkerställa en löpande journalföring. Enheten beskriver att granskningen varit till hjälp för dem i att sitt arbete.

Vuxenenhetens socialpsykiatri i Bromma stadsdelsförvaltning har använt granskningsresultatet som inspiration för att se vilka goda exempel andra stadsdelsförvaltningar har inom verksamhetsområdet. En översyn har genomförts för att se över utredningstider och beslutstider. Fortsatta planeringsdagar genomförs med kommunala boendestödet i Bromma för att utveckla samverkan gällande beställningar och genomförandeplaner.

Boendestödet i Bromma har skrivit in de utvecklingsområden som framkom i granskningen i sin verksamhetsplan för att arbeta med dem under året. Ett arbete är påbörjat med att dokumentera om klienter har hemmavarande barn, att belysa barnperspektivet i arbetet samt att dokumentera på vilket sätt den enskilde varit delaktig i upprättandet av genomförandeplanen. Verksamheten har också planerat för utveckling av samverkan, både med beställarna i förvaltningen och med andra utförarverksamheter där de har gemensamma arbetsområden.

Bra Liv Sverige AB har efter granskningen infört att den enskilde nu har minst två boendestödjare. Ett arbete har även genomförts för att förbättra rutiner kring dokumentation samt ändrat struktur för upprättandet av genomförandeplaner. En omorganisation har skett vad gäller samordnarnas arbete där de nu arbetar i team där en person arbetar som schemaläggare och en person är kundansvarig. Den förändringen har medfört en förbättrad kommunikation och information till den enskilde.

Sympati boendestöd AB har efter granskningen påbörjat framtagandet av en rutin där alla boendestödjare startar sin arbetsdag på kontoret en dag i veckan. Detta för att alla boendestödjare ska ges tid för dokumentation och att upprätta genomförandeplaner. Under året har samtliga anställda genomgått en utbildning i sekretesslagstiftningen. Två anställda har utöver sekretessutbildningen även gått en utbildning i socialrätt.

Omsorgshuset i Stockholm AB har gått igenom de utvecklingsområden som framkom i granskningen. I uppföljningen av granskningen lyfter de att ett riskområde med boendestöd är att insatsen beviljas olika över staden.

Mira – stöd och behandling AB och kommunala Boendestöd Kungsholmen har sökts upprepade gånger för uppföljning men verksamheterna har inte återkommit.

Under hösten 2018 genomfördes granskning av insatsen hemtjänst till vuxna med minderåriga barn med frågeställningen råder likställighet i stadsdelarna. Granskningen genomfördes vid beställarenheterna funktionsnedsättning i stadsdelsförvaltningarna Skärholmen, Älvsjö och Östermalm.⁹

⁹ *Hemtjänst till vuxna med minderåriga barn – råder likställighet i stadsdelarna? Skärholmen, Älvsjö och Östermalm stadsdelsnämnder, funktionshinderinspektörer 2018, dnr 3.4.2-259/2018, socialförvaltningen 2018.*

I Skärholmens stadsdelsförvaltning har beställarenheten funktionsnedsättning gått igenom resultatet från granskningen vid ett enhetsmöte. De har tillsammans utvecklat rutiner för att få med barnrättsperspektivet i varje utredning. På ärendedragningarna diskuteras barnkonsekvensanalyser där det finns behov av att göra det. Enheten arbetar även med att skriva tydligare beställningar till utförare när det finns minderåriga barn i ett hushåll där den vuxne får insatser.

Stöd- och serviceenheten (funktionsnedsättning) i Östermalms stadsdelsförvaltning har efter granskningen infört en rutin att handläggarna ska ställa frågor till den enskilde om hen bor tillsammans med minderåriga barn. Barnperspektivet har implementerats i ärendedragningsmallen för att uppmärksamma om den enskilde bor tillsammans med minderåriga barn. Fler handläggare är medvetna om att uppmärksamma barnen som anhöriga även om det är den vuxne som har insatser.

Enheten för funktionsnedsatta i Älvsjö stadsdelsförvaltning har arbetat med kollegial granskning där barnperspektivet varit en av de punkter som de har granskat. Enheten har börjat göra barnkonsekvensanalyser i ärenden där den enskilde har minderåriga barn. Enheten har tagit fram ett informationsbrev som skickas till enskilde och dess barn där information om insatserna den enskilde blivit beviljad. Brevet anpassas efter vilken insats föräldern har. Enligt enheten har granskningen höjt medvetenheten om hur de ska beakta att barn finns i familjen och hur barnen ska informeras.

Slutord

I arbetet med målgruppen är kunskap om kvinnor respektive män med psykisk ohälsa av stor vikt för att inte fastna i stereotypa föreställningar. För att undvika ett stereotypt tänkande i både enskilda ärenden och på strategisk nivå behöver kunskapen finnas med genom hela handlägningsprocessen, från utredning och beslut till beställning, genomförandeplan, utförande samt uppföljning. För att vidare stärka kvaliteten på utredningar inom socialpsykiatri är det särskilt viktigt att frågor om barn och föräldraskap samt om våld och våldsutsatthet ställs till både kvinnor och män.

Det finns ett behov av att arbeta med individuella och långsiktiga planeringar för att kontakten med socialtjänsten inte ska verka konserverande för den enskilde. En utgångspunkt är att insatser ska leda framåt och mot en ökad självständighet.

Planering 2020

Funktionshinderinspektörerna granskar under våren 2020 handläggningen av insatser för personer tillhörande personkrets 2 enligt LSS. Granskningen fokuserar på samordning av stöd och insatser samt den enskildes delaktighet. Kvalitetsgranskningen omfattar fyra stadsdelsförvaltningar. Under hösten 2020 granskar funktionshinderinspektörerna handläggningen av personlig assistans enligt LSS. Granskningen är en uppföljning av tidigare genomförd granskning med fokus på rättssäkerhet och den enskildes delaktighet. Kvalitetsgranskningen omfattar totalt sex stadsdelsförvaltningar, de tre stadsdelsförvaltningarna som granskades tidigare samt ytterligare tre stadsdelsförvaltningar.